

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak torek, četrtek in soboto

Ljubljana, četrtek 28. maja 1936

Cena posamezni številki Din 1'50

Nevarnosti civilizacije

Za primitivne narode je dotik s civilizacijo vedno skrajno nevaren. Kajti kakor vsaka stvar, tako ima tudi civilizacija svoje dobre in slabe strani. Primitivni narodi pa skoraj vedno zagrabi le za njene slabe strani. Posledica tega je, da je dotik s civilizacijo uničil v Ameriki inteligentne in kulturne Indijance, da v Aziji inorodci na severu neusmiljeno izumirajo in da so zaman vsi napori bivše carske in sedanje sovjetske ruske vlade, da bi to izumiranje ustavili. In baš te dni smo doživeli tudi v Afriki, kako je podkupnina iz italijanskega vojaškega tabora bolj decimiral etiopsko vojsko kakor pa italijanska letala in tanki. Dotik s civilizacijo postavlja primitivne narode vedno pred najtežjo preizkušnjo in le redki so narodi, ki to preizkušnjo tudi prestanejo.

Naš narod živi že dolgo v dotiku s civilizirano Evropo, toda ta dotik ni bil med vsemi deli našega naroda enako živ. Veliki deli naše države so prišli v trajen stik s moderno civilizacijo šele pred kratkim in ti so šele sedaj postavljeni pred preizkušnjo, če bodo znali izrabiti tudi dobre strani civilizacije, ne pa samo njenih slabih. Pa tudi za nas Slovence, ki smo najbolj ozko živeli v skupnosti s civilizirano Evropo, velja še v preminem oziru nauk, da ni za primitivne narode večje nevarnosti, kakor je dotik s civilizacijo. Že najbolj banalen primer nam to živo predočuje. Kar izpremeni se življenje na vasi, če se v vasi ustanovi velika moderna tvornica. Vse mišljenje v vasi se izpremeni in srečen tisti optimist, ki more reči, da se je vse izpremenilo na bolje.

Sila civilizacije je mogočna, njena sredstva tako vidno prekašajo vsa druga, da uživajo tudi nosilci civilizacije med primitivnimi narodi največji ugled. Vsak bi jih hotel posnemati, toda vsak jih more posnemati le v njih zunanjem življenju, ker samo to vidi. Zato si skuša vsak dati videz, da bi bil na zunaj čisto tak, kakor je nosilec civilizacije, niti najmanj pa ne poskuša postati mu tudi notranje enak in si pridobiti vse ono znanje, in vsa ona vzgojo, ki šele daje pravo ceno civilizaciji. Druga usodna napaka ljudi, ki pridejo šele v stik s civilizacijo, pa je v napačni misli, da bodo čim bolj in čim prej civilizirani, čim hitreje zavržejo vse posebnosti in vse kulturno izročilo svojega naroda. Toda to kulturno izročilo je moralna dobrina, za katero nima civilizacija nobenega nadomestila. Zato ljudje, ki so zavrgli kulturno izročilo svojega naroda, skoraj redno propadajo v dekadenci, če ne že oni sami, pa njihov drugi rod.

Če gledamo naše neurejene razmere, če moramo konstatirati, kako se redno končajo brezuspešno vsi poskusi, da bi se uvedel pri nas red in dobro poslovanje, potem vidimo v tem usodni dokaz, da tudi nas dotik s civilizacijo uničuje. Treba samo pogledati, kako brezupno hitro se podajajo naši ljudje tujemu kapitalu, kakor hitro pridejo z njim v stik. Kar tekmuje med seboj, koga bo doletela milost, da služi v korist tujega kapitala. Ni čuda, da so zato tudi danes vsa najbolj dobičkanosa podjetja v državi v rokah tujcev.

V naši zakonodaji vidimo drug žalosten primer našega neprebav-

ljenega stika s civilizacijo. Izdajajo zakon za zakon, uredbo za uredbo, vse hočemo do pičice natančno urediti z zakonom, toda posledica vsega tega je dostikrat takšna zmešnjava, da se že nihče v njej ne spozna. V zvezi z zakonodajo treba omeniti tudi naša zakonodajna telesa, ki so nekdanje izdajala te zakone, ki pa so danes to svojo pravico že v glavnem prepustila vladi. Najbolj moderne volilne zakone smo poznali pri nas in po D'Hontovem sistemu je metal kroglice analfabet v južnih krajih ter volil po najčistejšem postopku. Kaj je iz D'Hontovega sistema nastalo pri nas, ni treba posebej poudarjati.

Dotik s civilizacijo nas je le obliznil, da se leskečejo naše namazane frizure, dočim je v naši notranjosti povzročil le pustošenje, ker nam je vzel naše narodno kulturno izročilo. Posledica tega je bila, da je naša družba prenehala biti čuvar naše nacionalne kulture in tradicije in da ni ona znala in mogla več vzgajati naše ljudi, da bi sicer prevzemali vrednote civilizacije, a obenem ne podlegali njenim slabim stvarim. In ker je naša družba na to svojo nujno in visoko funkcijo pozabila, zato se je morala začeti korupcija, ker se je ta mogla nasloniti na družbo, ki je sama podlega v dotiku s civilizacijo. Zato pa je tudi ves boj

proti korupciji bil doslej vedno brezuspešen in zato bo ostal tako dolgo, dokler ne ustvarimo družbe, ki bo iz naše nacionalne tradicije, iz vrednot naše narodne ter občeloške kulture črpala one sile, ki jo usposobijo za pravilno uporabljanje pridobitev civilizacije.

Pri tem velikem preroditvenem delu mora vsak stan izvršiti svojo dolžnost in tako tudi trgovstvo, ki je za formiranje družbe eden najvažnejših elementov. V svetli tradiciji slovenskega trgovstva je tudi trden fundament za doseg tega cilja in v tej tradiciji je tudi najuspešnejše sredstvo proti zlim posledicam civilizacije.

kateri je najprej navedel vse preje opisane momente, nato pa svojo interpelacijo zaključil z naslednjimi besedami:

»Prosim g. predsednika mestnega poglavarstva, da posveča v bodoče pozornost izdajanju pooblastil tujcem in da ne dopušča, da bi se tuji favorizirali na ta način, da se jim dajejo obrtna dovoljenja, ki jih mora kr. banska uprava razveljaviti kasneje kot protizakonita.«

G. župan je obljubil, da si bo pustil o zadevi poročati in menda nismo preveliki optimisti, če računamo s tem, da bo v bodoče obrtni oddelek mestnega poglavarstva v Ljubljani bolj energično ščitil interese domačih trgovcev, obrtnikov in podjetnikov pred tuji.

Tujega dotoka ima res že kar preveč!

Rekordno žetev napovedujejo

V razgovoru z dopisnikom »Novosadskih Novin« je izjavil kmetijski minister, da se more letos pričakovati naravnost rekordno dobra žetev. Seveda pa se ne sme pozabiti, da bo žetev šele čez poldrugi mesec in da bodo odločilnega pomena zlasti vremenske razmere tik pred žetvijo. Od tega je tudi odvisno, koliko bo žita za izvoz. More se zgoditi, da bomo imeli 30.000 vagonov viška, more pa biti tudi 50.000 ali celo 60.000 vagonov, kakor je že bilo eno leto. Kakšna bo pa žetev koruze, o tem se danes še ne more govoriti. Glede cene je dejal minister, da mu je znano, da se nova pšenica že prodaja po ceni 110 Din za cent. Ta cena je po mnenju ministra ustrežajoča, ker kaže, da se cena formira po stanju na mednarodnem trgu. Če pa bo žetev zelo dobra, potem se bo gibala cena pšenice med 80 in 90 dinarjev za 100 kil. Na vsak način pa bo ministrstvo interveniralo v korist dobrih cen in si bo v ta namen zagotovilo preferenciala.

Naši trgovinski odnošaji s Poljsko

Obisk zunanjšega ministra Becka je tudi dvignil zanimanje za naše trgovinske odnošaje s Poljsko. Posebno živahni niso bili ti nikdar, vendar pa bi mogli biti znatno bolj ugodni, kakor so danes. Kajti leta 1928. smo izvozili na Poljsko blaga za 88'6, l. 1929. celo za 90'48 milijona Din, dočim smo izvozili leta 1934. le za 50'7, prejšnje leto pa niti za 40 milijonov Din. Lani se je sicer naš izvoz zaradi poljskega nakupa našega tobaka povečal na 67 milijonov Din, vendar pa je še daleč zaostal za onim v l. 1929. Mnogo močnejši je bil poljski izvoz v našo državo. Tako smo uvozili že leta 1921., ko je dosegel naš izvoz v Poljsko samo 1'1 milijona Din, blaga za 22'6 milij. Din. Poljski uvoz v našo državo je nato skoraj konstantno rasel in dosegel leta 1928. najvišji znesek 211'8 milijona Din. Nato je začel padati ter znašal leta 1929 še 170'3, leta 1930. 113'5 in leta 1931. 66'8 milijona Din. Leta 1933. je padel na 48'9 in se naslednje leto dvignil na 67'1, lani pa nazadovno na 61'2 milijona Din. Skupno smo v vseh 15 povojnih letih izvozili na Poljsko blaga za 674'5, iz Poljske pa uvozili blaga za 1171'3 milijona dinarjev. V trgovini smo bili torej visoko pasivni.

Sleparije z angleškim šuknom

Kako Zagreb naseda krošnjariem z angleškim blagom

Zagrebske »Novosti« so objavile zanimivo poročilo o škodi, ki jo imajo Zagrebčani, ker nasedajo raznim krošnjariem, ki jim »pod posebno ugodnimi pogoji« prodajajo »angleško blago« po izredno nizkih cenah. Ker je podobnih žrtev lahkoverja tudi v Sloveniji, zlasti pa v mestih, mnogo, objavljamo poročilo »Novosti« v celoti. Poročilo se glasi:

Popolnoma običajna prikazen je, da hodijo po večjih uradih, pisarnah in zasebnih stanovanjih neki agenti, ki ponujajo prvovrstna angleška blaga po izredno nizkih cenah. Spretni agenti, ki jim teče jezik ko namazan, pregovore človeka, da kupi ravno pri njih, ker se jim nudi izredna prilika, da kupijo »zadnji ostanek« tega prvovrstnega angleškega blaga. Poleg tega pa nudijo ti agenti, ki so dostikrat tuji, tudi kravate, nogavice, robe in druge malenkosti, vse pa seveda globoko pod ceno, kakor zagotavljajo ti špekulanti na ljudsko lahkovernost. Pogosto pravijo ti agenti, da prodajajo to blago tudi v izgubo, da mora biti človek kar vesel, da se mu nudi tako izredno ugodna prilika. Dostikrat imajo ta blaga tudi štampiljke in napise, kakor da so prišla ta blaga ravno kar naravnost iz Manchestera. Veših se dogodi, da ima kateri teh agentov tudi priporočilo visokega uradnika ali direktorja večjega podjetja; v tem primeru je seveda jasno, da potem tudi vsi nižji in višji uradniki kar hitro kupijo to blago. Večina teh agentov govori v tujih jezikih ter zatrjujejo občinstvu, da jim je ostalo samo še nekaj kosov tega blaga in da razprodajajo to blago naravnost v izgubo, ker se jim ne izplača to blago zopet prenašati nazaj čez mejo. Nekateri teh agentov pa so celo tako »odkritosrčni«, da povedo, da so to blago vtihotapili v našo državo in da je zato tako poceni, ker niso plačali niti carine niti davkov niti nobenih drugih pristojbin. (Ljudje, ki se sicer radi ponašajo, kako dobri državljani so, kupijo potem to blago še s posebnim veseljem. — Op. uredništva.)

V resnici pa prodajajo vsi ti tuji agenti in domači krošnjari blaga, ki so bila izdelana pri nas, ki navadno niso najboljše kakovosti, pri čemer zaslužijo naravnost ogromne vsote. Da se laže prevarajo ljudje, se natisnejo na to v Jugoslaviji izdelano blago napisi in štampiljke, kakor na primer »Made in England«, »As

good as English« in podobno. Takšno domače blago prodajajo naši trgovci po 80 do 100 Din meter, dočim pa prodajajo krošnjari lahkovernim kupovalcem tri metre tega blaga po 400 do 500 Din. Cena je odvisna le od tega, kako lahkoverna žrtev je padla v roke tega tujega agenta.

Največje zlo je v tem, ker naša publika kupuje slabo blago kot dobro. Jasno je, da to, kar prodaja pošten trgovec po 80 do 100 dinarjev za meter, ne more biti tako dobro kakor blago, ki se redno plačuje po 300 ali 400 Din meter. Toda blago, ki ga prodajajo krošnjari, v resnici tudi ne velja več ko 80 do 100 Din in toliko so tudi oni izdali za to blago, če so seveda prišli do tega blaga na pošten način. Redno pa kupca s svojim govorjenjem tako premotijo, da misli, da kupuje visoko kvalitetno blago po izredno ugodni ceni, dočim dejansko kupuje slabo povprečno blago po neprimer-

no visoki ceni. Le redki so ljudje, ki tudi samo površno morejo presoditi kvaliteto blaga. Če kupujejo ti ljudje blago v trgovinah, potem jim bo trgovec natančno povedal, kakšne kakovosti blago bodo kupili, kajti v interesu trgovca je, da jim pove vse po pravici, ker bi jih drugače za vedno izgubil kot odjemalce. Krošnjarija pa ne briga, če je kupec zadovoljen ali ne, glavno je, da je prodal in obesil kupcu blago, ta pa si naj pomaga kakor ve in zna!

Čas bi že bil, da bi bili Zagrebčani pri nakupu takšnega »cenečnega« blaga malo bolj previdni in potem bi si prihranili mnogo denarja in dosti jeze. —

Isto pa velja tudi za Ljubljance in Mariborčane, ki prav tako mislijo ko Zagrebčani, da je najcenejše blago tisto, ki se prodaja na nelegalen način. Zato pozor pred krošnjariji z blagom in še posebej pred onimi, ki prodajajo s posebno ugodnimi pogoji.

Proti nepotrebneemu dotoku tuincev

Potrebna in umestna interpelacija občinskega svetnika Sossa

Posebno od l. 1933. dalje, ko je prišel Hitler na vladno, se opaža vedno močnejši dotok tujcev v našo državo. Če bi se pa razmere izpremenile tudi v Avstriji, kar tudi ni nič nemogočega, pa moramo računati naravnost s splošno ofenzivo tujih trgovcev, agentov in komisionarjev v Jugoslavijo. Že sedaj pa naši domači trgovci komaj živijo in jasno je, da bi jih mogla konkurenca teh priseljenih tujcev, ki imajo tudi čisto svojevrstne metode poslovanja, popolnoma uničiti. Iz vsega tega sledi nujna dolžnost oblasti, da nastopijo proti vsakemu nepotrebneemu naseljevanju tujih trgovcev, agentov in obrtnikov na našem ozemlju. Najmanj pa, kar se mora kategorično zahtevati od oblasti je, da se pri podeljevanju koncesij tujcem ravnajo strogo po zakonskih predpisih in da postopajo čim bolj složno z našimi obveznimi združenji trgovcev in obrtnikov ter našo Zbornico.

Dogodilo pa se je, da je obrtni oddelek ljubljanskega poglavarstva izdal obrtno dovoljenje tujcu, ne da bi izvršil oddelek postopek, kakor ga določa § 95. obrtnega zakona. Ta paragraf namreč določa,

da sme prosilec za izdajo obrtnega dovoljenja izročiti tozadevno vlogo na občno upravno oblasstvo prve stopnje le, če ni zbornica v predpisanem roku izdala potrdila, da ustrezajo predložene listine prosilca vsem zakonskim določilom. V primeru tujega državljanca Joahima Šapira pa se je dogodilo, da je obrtni oddelek mestnega poglavarstva izdal obrtno dovoljenje, čeprav Zbornica sploh ni mogla izdati takšnega potrdila, ker sploh ni prejela poziva za izdajo tega potrdila.

Ker je obrtni oddelek kljub temu izdal tujemu državljanu Šapiru obrtno dovoljenje, se je Zbornica proti postopanju obrtnega oddelka pritožila na bansko upravo z zahtevo, da se razveljavi obrtno dovoljenje za trgovino z modnim in galanterijskim blagom, izdano od obrtnega oddelka inozemcu Joahimu Šapiru. Banska uprava je pritožbi Zbornice v polni meri ustregla ter z odločbo z dne 15. februarja razveljavila preje omenjeno obrtno dovoljenje.

Zaradi tega postopanja obrtnega oddelka je vložil obč. svetnik Soss na torkovi seji občinskega sveta na župana interpelacijo, v

